

Úvodné slovo

Ekonomía dôvery

Milko

Slovensko stále prekonáva zásadné spoločenské a ekonomické zmeny spojené so zmenami vlastníckych práv, výrobných, organizačných a obchodnej štruktúry, s adaptáciou na náročné trhy Európskej únie. Súčasne s integračnými a harmonizačnými tlakmi EÚ musí čeliť aj konkurencii v globálnom meradle. Transformácia

stále nemá svoju definitívnu podobu. Právne a etické princípy, na ktorých sú reformy postavené určujú v akom svete žijeme. Voľby do NR SR ukázali, že voliči si neprajú krajné riešenia s presunom transakčných nákladov reforiem len na ich plecia. Tam, kde absentuje rozlišovanie medzi normotvornými a etickými princípmi, tam sa hospodárstvo dostáva na šikmú plochu, na ktorej nie je jasné, čo je dovolené a čo nie, dokonca akýkoľvek „zákaz“ môže byť chápaný ako obmedzenie slobody podnikania. Súčasný hlavný prúd ekonomickej vedy je individualistický a utilitaristický a snaží sa predstavovať ako objektívny a nezávislý na etických hodnotách a sociálnej spravodlivosti. Takto chápanú ekonomiu ako „inžiniersku“ disciplínu založenú na zjednodušených predpokladoch o správaní sa ekonomického človeka, nazval Armartya Sen „racionálnym šialenstvom“. Economía je spoločenskou vedou, ktorá sa rozvetvuje do značného komplexu ekonomických teórií. Viacrozmernosť procesu sociálnej a ekonomickej zmeny robí každý pokus o jej vierohodnú deskripciu veľmi ťažkou.

Jednou z nových škôl ekonomickej teórie, ktorá chápe ekonomiu ako sociálnu vedu je ekonomía dôvery. Koncepcia dôvery je jednou z kľúčových v spoločenských vedách. F. Fukuyama tvrdí, že je to práve hladina dôvery v spoločnosti, ktorá rozhoduje o prosperite, blahobyte a civilizačnom pokroku. Aj moderné trhy stoja a padajú s existenciou či neexistenciou klímy dôvery. Posilňovanie vzájomnej dôvery, zlepšovanie vynútiteľnosti práva a etických štandardov, budovanie dobrej povesti a sociálneho kapitálu spoločnosti sú cestami aj na obnovenie narušeného slovenského spoločenského poriadku.

Aj Slovensko by sa malo vydať na cestu posilňovania dôvery, nielen preto, že to od nás Únia alebo svetové finančné inštitúcie požadujú. Je to aj v súlade s princípom subsidiarity, ktorý sa uplatňuje v EÚ. Ak máme vytvárať s našimi partnermi v Únii kooperačné stratégie musíme mať k nim aspoň minimálnu dôveru. Zdá sa, že aj vonkajšie prostredie praje takto chápanému sa európskemu modelu. Jeremy Rifkin vyzdvihuje „práve sa rodia európsky sen“, ktorý podľa neho, dáva na rozdiel už prekonaného „amerického sna“ prednosť vzťahom v spoločenstve pred individuálnou nezávislosťou, kultúrnej

rôznorodosti, udržateľnému rozvoju a kooperácií pred jednostranným uplatňovaním moci a prílišným sústredením sa na individuálne hromadenie bohatstva.

Ing. Ivan Milko, CSc.
podpredseda Rady NEZES

Ekonomický komentár

Zaostávanie Slovenska v inováciách.

Z hodnotenia, ktoré vo februári zverejnila Európska komisia (EK) vyplýva, že Slovensko patrí do skupiny krajín zaostávajúcich v oblasti inovácií. Nie je to však len náš problém. Európskej únii sa napriek ambicióznym plánom a deklaráciám nedarí dobiehať ostatné globálne mocnosti v oblasti výskumu a vývoja. Potvrdzujú to aj posledné údaje európskeho štatistického úradu Eurostat

Hodnotenie zahŕňa členské krajiny Európskej únie, s výnimkou Luxemburska, Island, Švajčiarsko, USA, Japonsko a Chorvátsko. Krajiny sú podľa dosahovaných výsledkov rozdelené do 4 skupín, pričom 8 z 12 nových členov únie vrátane Bulharska a Rumunska je v tretej skupine "dobiehajúcich", zatiaľ čo Slovensko je spolu s Chorvátskom, Španielskom, Talianskom, Maltou, Maďarskom a Estónskom zaradené do poslednej "zaostávajúcej" skupiny. Najlepšie si počínajú Švédsko, Švajčiarsko, Dánsko, Nemecko a Japonsko, ktoré sú v prvej skupine označovanej ako inováční lídri.

EK pri zostavovaní hodnotila výsledky v oblasti inovácií na základe širokej škály indikátorov počnúc vzdelaním, výdavkami na informačné a komunikačné technológie, až po investície do vedy a výskumu, či počet patentov. Krajiny s homogénnymi výkonmi majú tendenciu dosahovať lepšie celkové výsledky. Podľa komisie v podstate všetky krajiny EÚ dosahujú vynikajúce výsledky v niektorej oblasti, no len malý počet štátov má aj celkové nadpriemerné výsledky, ktoré by ich zaradili k svetovým inováčnym lídrom.

EK konštatuje, že Slovensko je v úrovni inovácií hlboko pod celoeurópskym priemerom. Kladne možno hodnotiť oblasť predaja nových výrobkov na trhu (12,8 % z obratu v roku 2004) a podiel zamestnancov v medium-high tech výrobe (9,37 % v roku 2005), zatiaľ čo európsky priemer je 6,2 resp. 6,6 %.

Najnovšie štatistiky (február 2007) o financovaní výskumu a vývoja ukazujú, že pri súčasnom tempe bude Barcelonský cieľ (3% HDP na výskum a vývoj) dosiahnutý niekedy v roku 2050. Európsky priemer je dnes 1,85%, v USA je to 2,7% a v Japonsku 3,2%.

Výsledky Eurobarometra však tiež ukazujú, že výdavky na vedu a výskum v EÚ-25 už asi desaťročné stagnujú, zaznamenaný bol len mierny nárast o 0,3% (z 1,82% v 1995

Barič

na 1,85% v 2005). Barcelonský cieľ plní len Švédsko, ktoré sa zapojilo do európskej integrácie až v 90. rokoch (3,86%) a Fínsko (3,48%). Takýto cieľ bol stanovený z toho dôvodu, že bola dokázaná priama súvislosť medzi výškou investícií do výskumu a vývoja a konkurencieschopnosťou – a EÚ ako celok zaostáva v oboch ukazovateľoch za Spojenými štátmi.

Európska komisia sa snaží riešiť zaostávanie, pretože si uvedomuje, že hospodársky rast stále viac závisí od výskumu a mnohé súčasné a budúce výzvy – klimatické zmeny, rastúca spotreba energie a pod. – nemožno vyriešiť na národnej úrovni. Už v roku 2000 žiadali krajiny EÚ v Lisabone zintenzívnenie európskych výskumných aktivít a vytvorenie Európskej výskumnej oblasti.

Európska výskumná oblasť (ERA) je víziou budúcnosti výskumu v Európe. S vytvorením ERA je spojený spomínaný cieľ, prijatý lídrami EÚ v Barcelone v roku 2002, aby bolo do roku 2010 na výskum a vývoj vynakladaným minimálne 3% HDP, pričom dve tretiny majú pochádzať zo súkromného sektora.

Ing. Ondrej Barič, PhD.

Rezervované pre makroekonomiku

K zámeru štátnej vednej a technickej politiky Slovenskej republiky

Baránik

Slovenská ekonomika je v takom štádiu, že jej ďalší rast môžu výrazne ovplyvniť len intenzifikačné faktory. Extenzívne zdroje sú v podstate vyčerpané.

Ekonomika môže počítať s výraznejším vťahovaním voľnej pracovnej sily do pracovného procesu

tak, aby tento faktor významne ovplyvnil ekonomický rast. Rezervu v užšom význame tu predstavujú len súčasní nezamestnaní pracovníci.

Ďalší rast sa musí opierať o intenzifikačné faktory a k tým hlavne patria:

- vyššia kvalifikácia pracovnej sily,
- vyššia technická vybavenosť práce,
- dokonalejšia organizácia práce, vyššie využitie materiálno-technickej základne a zdokonaľovanie systému riadenia.

Zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily si vyžaduje dokonalejší a efektívnejší systém vzdelávania na všetkých úrovniach (v rámci stredných a vysokých škôl), ako aj v rámci ďalšieho vzdelávania. Úroveň štúdia na vyšších stupňoch vzdelávania sa musí viac prispôbiť potrebám praxe. Súčasný stav z tohto pohľadu vyžaduje zmeny.

Relatívne vysoký rast ekonomiky v súčasnom období sa opiera predovšetkým o uvádzanie nových kapacít, čo je síce vítané, ale nie postačujúce. Rast svetového hospodárstva sa

opiera o rast produktivity práce, vychádzajúci z aplikácie najmodernejšej techniky a prinášajúci podstatne vyššie objemy – oproti súčasnému stavu – pridanej hodnoty.

Len vyššie objemy pridanej hodnoty umožnia slovenskej ekonomike postupne sa priblížiť k úrovni vyspelých západných ekonomík. Základom pridanej hodnoty sú mzdové a sociálne náklady. Mzdové náklady sú podmienené vzdelaním a produktivitou práce. Keďže produktivita je v rozhodujúcej miere závislá od úrovne kvalifikácie pracovnej sily, ide o vzájomnú podmienenosť. Kvalifikácia pracovnej sily je kľúčovým problémom každej ekonomiky vo viacerých súvislostiach, a to ako samotný faktor, tak aj ako nositeľ technického pokroku, čiže tvorca a užívateľ novej techniky.

Kvalifikovaná pracovná sila ako samostatný zdroj rastu podmieňuje rast produktivity práce, tvorbu techniky a zdokonaľovania organizácie práce i systému riadenia.

Kvalifikovaná pracovná sila je rozhodujúcim ohniskom každého technického a spoločenského pokroku.

Ale aký je efekt pracovnej sily nezávisí len od pracovnej sily ako takej, ale hlavne od spoločenského systému, ktorý dokáže vytvoriť predpoklady a podmienky pre efektívne využitie pracovnej sily.

Docenenie významu pracovnej sily nielen v rozvoji ekonomiky, ale aj spoločnosti, vyžaduje primeranú prípravu na úrovni stredných a vysokých škôl. Preto pri každom súhrnnom hodnotení úrovne spoločnosti sa využíva aj ukazovateľ podielu nákladov z vytvoreného HDP na školstvo. Rast výdavkov na vedu a techniku v objeme z 0,51 % HDP v roku 2007 na 1,285 % z HDP v roku 2015 treba považovať za pozitívny, ale nie postačujúci. Postačujúcim nie je preto, lebo východisková úroveň je relatívne nízka. Každé nízke východisko umožňuje klamlivo vnímať vyšší rast. Pri raste sa musí vždy hodnotiť aj objem. V opačnom prípade pri rýchlom raste, ale z nízkej východiskovej základne sa možno uspokojiť sebaklamom.

V najbližších rokoch sa predpokladá a aj očakáva výrazný rast HDP. To umožní prelomiť bariéru, ktorá oddeľuje nové ekonomiky od vyspelejších. V slovenskej ekonomike treba vytvoriť predpoklady pre výraznejšie zväčšenie objemu prostriedkov vyčlenených na podporu vedy a techniky.

Rast výdavkov na vedu a techniku sa musí považovať za rozhodujúci predpoklad úspešného rozvoja ekonomiky a spoločnosti.

Prof. Ing. Michal Baránik, CSc.

Medzinárodné ekonomické vzťahy

Pozoruhodné závery

Svetového ekonomického fóra 2007 v Davose

Lysák

Obchodné rokovania dostali novú energiu

Tohtoročné Svetové ekonomické fórum vo švajčiarskom Davose, ktoré sa uskutočnilo 24. – 28. januára, bolo ďalším významným podujatím, na ktorom sa prerokoval rad kľúčových problémov regionálneho i celosvetového významu. Svedčí

o tom aj vysoká účasť – takmer **2 400 účastníkov z 90 štátov** – významných ekonómov, politikov, podnikateľov a osobností z výskumnej, kultúrnej i ďalších oblastí. Menší počet mediálnych a filmových hviezd ďaleko prevážili v tomto roku odborníci.

K hlavným témam Fóra, ktorými boli **klimatické zmeny, globalizácia, technické inovácie a internet druhej generácie**, dynamický rozvoj **Číny a Indie, terorizmus, situácia na Blízkom východe, v Kórei a Iráne**, sa vyjadrovali premiéri T. Blair, A. Merkelová a i. Podnetné myšlienky nastolili zakladatelia informačných teórií a technológií **Bill Gates, Michael Dell**, zakladatelia Google **Larry Page a Sergej Brin. Z podnikateľskej sféry šéfovia** významných transnacionálnych korporácií ako je **Intel, Volkswagen, či Coca-Cola**.

Klimatológovia a ekológovia už nielen upozornili, ale dôrazne vyzývajú ľudstvo **uskutočniť zásadné opatrenia**, keďže podľa neklamných poznatkov na riešenie problémov, vyvolávajúcich ničivé klimatické zmeny ostáva už len niekoľko rokov. V tomto smere vyzneli v Davose konštruktívne výzvy T. Blaira na pokračovanie globálnych rozhovorov o riešeníach a optimisticky úvahy že aj **USA sa v dohľadnom čase pripoja ku Kjótskemu protokolu**. Nádejne v tom duchu vyznelo vystúpenie amerického senátora Johna McCaina, pravdepodobného kandidáta na budúceho prezidenta Spojených štátov za republikánov. Podobné sú postoje kandidátky na prezidentský post za demokratov Hillary Clintonovej.

Na tohtoročnom Davose sa zúčastnilo rekordných **735 šéfov firiem svetového významu**. Medzi nimi aj zakladateľ, softvérový architekt, dnes miliardár šéf Microsoftu **Bill Gates**. Tento svetoznámy predstaviteľ z informačného sektoru, patrí už k obľúbencom Davosu. Jeho vystúpenia tu prinášajú nové impulzy pre mnohé oblasti ekonomiky i spoločnosti.

S prislovečným dôrazom vystúpil s požiadavkou **intenzívneho postupu voči softvérovému pirátstvu**. Samotná čínska vláda (podľa Radio Free Asia) odhaduje, že v ČLR sa ročne predá za 19 až 24 miliárd dolárov falzifikátov, čo predstavuje **8% čínskeho HDP**. Podiel kradnutého softwaru v Číne sa odhaduje až na vyše 90 percent. (Znepokojujúca je informácia, že až **päťdesiat percent pirátskych kópií vraj v sebe skrýva programy, vďaka ktorým hackeri môžu získať kontrolu nad počítačom**.) A keďže Gates vychádza z logického predpokladu, že dynamický rozvoj Číny a Indie potrvá najmenej jednu dekádu, vidí tu pre svoje zámery obrovskú príležitosť a potrebu včas konať. Po 50%-nom náraste v minulom roku

bolo v Číne už 111 miliónov užívateľov internetu (najviac po USA) a Gates predpokladá, že Čína sa v najbližších rokoch stane najväčším užívateľom vysokorychlostného internetu na svete. Nasledovať ju bude s najväčšou pravdepodobnosťou India. Ázijské trhy sú teda vzhľadom k ich prudkému rastu pre Microsoft i mnohé iné svetové firmy kľúčové. *To by si mali nielen všimnúť ale aj primerane reagovať tak konceptori dlhodobého rozvoja Slovenska, ako aj kompetentné podnikateľské a politické inštitúcie a osobnosti.*

Nesporným pozitívom januárového davoského rokovania boli konzultácie ministrov obchodu z 30 kľúčových štátov **o oživení katarského/dohského kola rokovaní Svetovej obchodnej organizácie - WTO**, ktoré už od júla minulého roku uviazli na mŕtvom bode. **Generálny riaditeľ WTO Pascal Lamy** vysoko ocenil to, že sa venovala osobitná pozornosť problémom **agrosektoru**. Predovšetkým **dotačnej politike**. Podobne ako USA ani Európa sa nechce vzdať dotovania farmárov, ani znížiť clá na dovoz poľnohospodárskych produktov z rozvojových štátov. **Egyptský minister obchodu Rachid Mohammed Rachid** konštatoval „Toto je tretie stretnutie ministrov obchodu v Davose za sebou, počuli sme na ňom rovnaké reči, a stále sa nič neudialo.“ **Brazílsky prezident Luiz Inácio Lula da Silva** vo svojom vystúpení dôrazne varoval: „Ak chceme dať najchudobnejším krajinám signál, že v 21. storočí majú šancu, Spojené štáty, Veľká Británia, Francúzsko a Nemecko musia spraviť ústupky ... Musia to pochopiť, inak nebude žiadna dohoda.“ **Aftab Alam Khan, šéf kampane mimovládnej organizácie ActionAid** pre obchod, na to pre BBC konštatoval, že **nech sa supervelmoci dohodnú na čomkoľvek, výsledkom bude vždy požiadavka aby chudobné štáty otvorili trhy, za čo im obchodné supervelmoci ponúknu arašidy**. Na neochotu EÚ a USA dohodnúť sa na podstatnejších zníženiach poľnohospodárskych ciel a subvencií rozvojové štáty reagovali neochotou otvoriť svoje trhy priemyselným tovarom a službám z vyspelých ekonomík. Otázky nie sú jednoduché. Ministri obchodu však vidia nádejné východisko už v najbližších mesiacoch a to zmenou taktiky v rokovaníach **„produkt po produkte“**, namiesto veľkých balíkov, ako sa to riešilo doteraz

Na dosiahnutie zásadného progresu - uzavretie zmluvy - je ale potrebné, aby USA znížili dotácie na poľnohospodárske produkty a EÚ a rozvojové štáty, napr. India, akceptovali nižšie clá na poľnohospodárske produkty. Rozvojové štáty by okrem toho mali znížiť dovozné clá na priemyselné výrobky.

V Davose sa dosiahla aj zhoda s návrhom, aby sa hlavní vyjednávači USA, EÚ, Brazílie a prípadne i ďalších rozvojových štátoch už v najbližších dňoch po Davose stretli v Ženeve a diskutovali o ďalšom postupe v rokovaníach. Pascal Lamy mohol preto s uspokojením konštatovať, že Dohské kolo rokovaní o obchode nadobudlo **“new momentum”** - novú rýchlosť pohybu.

Medzinárodné politické vzťahy

Kosovské perspektívy

„Nikto Vás nesmie biť!“ Slobodan Milošević, Kosovská Mitrovica, 1987

Kosovo a Metohija sú dve slová. Prvé je odvodené od slovanského slova kos čo znamená drozd. Slovo Metohija je zasa odvodené z gréčtiny a znamená cirkevnú zem.

Kosovo alebo z hľadiska srbských zákonov formálne nazývané autonómna oblasť Kosovo a Metohija, malo búrlivú minulosť. Súčasnosť nie je o nič menej búrlivá a napätá. Kosovo bolo až do bitky na Kosovom poli v roku 1389 súčasťou srbského štátu. Od tejto smutne známej bitky sa Kosovo a aj zvyšok Srbska stali súčasťou Osmanskej ríše. Tento stav trval až do roku 1912, kedy sa na základe prvej balkánskej vojny Srbsko stalo nezávislým kráľovstvom, teritoriálne trochu posunuté smerom na sever v porovnaní so stredovekým Srbskom a Kosovo sa stalo jeho súčasťou. Odvtedy Kosovo ostalo súčasťou Srbska respektíve Juhoslávie, s výnimkou krátkeho obdobia druhej svetovej vojny, kedy pripadlo Albánsku ovládanému fašistickým Talianskom.

Po druhej svetovej vojne došlo v Juhoslávii k významným štátoprávnym zmenám. Kým Juhoslávia bola v medzivojnovom období unitárnym štátom, po druhej svetovej vojne sa federalizovala. Na území Juhoslávie vzniklo šesť zväzových republík. Jednou z nich bola aj Srbská socialistická republika. Kosovo sa stalo jej súčasťou ako Autonómna socialistická oblasť Kosovo a Metohija. Významnou udalosťou pre Kosovo bolo prijatie nových ústav v rámci Juhoslávie v roku 1974. V rámci týchto ústav dostal autonómny región silnú samosprávnú moc. Kosovo dostalo postavenie podobné zväzovej republike. Malo vlastný parlament so zákonodarnou právomocou, vlastnú exekutívu a vlastné súdnictvo, malo zastúpenie v zväzovom parlamente podobne ako zväzové republiky. Na rozdiel od republík však naďalej ostávalo súčasťou Srbska. To isté platilo aj pre druhú autonómnu oblasť Srbska, pre Vojvodinu.

Koncom osemdesiatych rokov minulého storočia začali zlé časy pre Kosovo. Vlastne nielen pre Kosovo, ale aj pre celú Juhosláviu. Do vrcholných politických funkcií sa dostali ľudia, ktorí prejavili pomerne málo zmyslu pre zodpovednosť a mnohí z nich boli neskôr obvinení zo závažných zločinov súvisiacich s vojnovými udalosťami, ktoré nasledovali. Jedným takýmto mužom bol prvý tajomník Zväzu komunistov Srbska Slobodan Milošević. Ten 24. apríla 1987 v Kosovskej Mitrovici na tému útlaku

Srbov v Kosove vyhlásil slová, ktoré sa zapísali do dejín: „Nikto vás nesmie biť!“ Boli to síce len relatívne nevinné slová vyprovokované napätou situáciou na demonstrácii, ktorá sa práve v Kosovskej Mitrovici za prítomnosti Slobodana Miloševića konala. Milošević to však s otázkou Kosova vzal pomerne zostra. V roku 1989 srbský parlament prijal novú Ústavu Srbskej republiky. Táto ústava podstatne zmenila postavenie Kosova a Vojvodiny. Dovtedy boli Kosovo i Vojvodina takmer zväzovými republikami. Od účinnosti novej ústavy (od roku 1990) sa z nich stali len regióny s veľmi obmedzenou samosprávou, ktorá sa obmedzovala prevažne na riešenie administratívnych funkcií. Kým vo Vojvodine tento fakt prijali pomerne pokojne, v Kosove sa s tým nezmierili. Kosovskí politici vyhlásili Kosovo za nezávislý štát, v roku 1992 dokonca zorganizovali referendum o nezávislosti, v ktorom sa obyvatelia Kosova vysokou väčšinou vyslovili za samostatnosť. Ani nezávislosť Kosova a ani referendum však neboli medzinárodne uznané. V tom čase sa v Kosove presadzovali politické sily okolo Demokratickej ligy Kosova presadzujúce pasívnu rezistenciu. V Kosove sa vytvorili paralelné tieňové inštitúcie, od parlamentu a vlády, až po školy. Vodcom kosovského hnutia odporu sa stal intelektuál Ibrahim Rugova.

Neskôr však v Kosove začali prevažovať iné tendencie odporu proti srbskému útlaku. Ich hlavným predstaviteľom sa stala Kosovská oslobodzovacia armáda, známa pod skratkou UCK. Taktikou UCK už nebola pasívna rezistencia, ale aktívny ozbrojený odboj. Napätie sa zvyšovalo, problém Kosova však ostával v tieni iných vážnych problémov regiónu, ako boli vojny v Bosne a Hercegovine či v Chorvátsku.

Po podpísaní daytonských mierových dohôd sa konečne mohla pozornosť medzinárodného spoločenstva upriamiť na Kosovo. Aj sa tak stalo, hoci pomerne pomaly. Medzinárodné spoločenstvo vyvíjalo nátlak na juhoslovanské orgány, aby upustili od násilností páchaných na kosovskom obyvateľstve alebo aby ich netolerovali. Stále však ostávalo len pri slovách.

Prelom priniesla až jedna tragická udalosť z 15. januára 1999. V kosovskej obci Račak sa našiel masový hrob s približne dvadsiatimi mŕtvymi. Nález tohto masového hrobu sa považoval za nezvratný dôkaz genocídy páchanej na kosovskom obyvateľstve. Medzičasom sa na kauzu Račak zabudlo a dodnes nie je celkom jasné, kto boli mŕtvi, ktorých našli. No existujú indicie, že nešlo o civilné obyvateľstvo, ale o bojovníkov UCK a teda že nešlo o genocídu, ale o legálnu policajnú akciu. V každom prípade udalosť spustila mašinériu, ktorá viedla až k vojne. Medzinárodné spoločenstvo sa spočiatku snažilo primäť obe strany k dohode. Vo Francúzsku, neďaleko Paríža, v zámku Rambouillet sa v dňoch 6. až 23. februára 1999 konala mierová konferencia, zorganizovaná z iniciatívy viacerých štátov tzv. kontaktnej skupiny, najmä Spojených štátov amerických. Cieľom konferencie bolo primäť obe strany konfliktu, teda Juhosláviu a Kosovo k dohode o skončení násillia, o obnove autonómie pre Kosovo a o súhlase

Jurík

Plán osobitného vyslanca Marttiho Ahtisaariho by sa dal označiť ako dobrý v tých častiach, o ktorých hovorí. O tom, čo nehovorí, treba ešte rozhodnúť, presnejšie, mali by sa o tom sporné strany dohodnúť. Malo by to však byť „dobré“ riešenie. Možnosti sú len dve. Kosovo ako samostatný štát a Kosovo vo zväzku so Srbskom.

Balkánsky región sa v deväťdesiatych rokoch minulého storočia vydal cestou veľkého trieštenia. Dnes vieme, že to bolo veľmi kruté rezanie hraníc štátov, pri ktorom vyteklo veľa krvi. Rozumní ľudia si neželajú opakovanie tragédie. Nevedno síce, ktorá z naznačených ciest pre Kosovo môže viesť k tragédii alebo od nej. Je však isté, že strany sporu budú potrebovať veľa trpezlivosti, rozumu a veľkorysosti. A snáď možno aj celkom jednoznačne povedať, že lepšou možnosťou sa ukazuje ponechanie Kosova vo zväzku so Srbskom. Zväzok bol životaschopný v minulosti a mohol by prežiť aj do budúcnosti. Nie však s použitím miloševičovských metód. Bolo by lepšie vrátiť sa k riešeniam, ktoré fungovali v minulosti, za vlády Josipa Tita, prípadne ísť ďalej, ako to navrhuje osobitný vyslanec Martti Ahtisaari. Vytvorenie nového európskeho štátu by mohlo byť inšpiráciou pre iné regióny, ktoré sa z bývalej Juhoslávie už i tak mohli dostatočne inšpirovať.

Počkajme si, aké riešenie vznikne a želajme si, aby bolo mierové a aby už nikto nikoho nebil.

JUDr. Roman Jurík

Osobnosti

Dr. Klaus Schwab

Narodil sa v nemeckom Ravensburgu v roku 1938. Je ženatý s manželkou Hilde, s ktorou založil v roku 1998 Schwab Foundation for Social Entrepreneurship, ktorá poskytuje podporu pre sociálne inovačné projekty na celom svete. Majú spolu dve deti – syna Olivera a dcéru Nicole.

Je výkonný predseda a zakladateľ významnej inštitúcie, ktorá má vplyv na svetové dianie už viac ako 30 rokov (od roku 1971). Ide o Svetové ekonomické fórum (World Economic Forum), neziskovú organizáciu združujúcu lídrov v obchode, politike a intelektuálov, ktoré sa snaží o zlepšenie stavu sveta. Čo sa týka K. Schwaba, jeho práca, ako zakladateľa WEF, spočíva predovšetkým v poskytovaní rámca spolupráce pre svetových lídrov pri pokusoch o adresovanie určitých globálnych otázok, pričom sa predpokladá aj zapojenie korporácií v rámci globálneho občianstva. K. Schwab je nositeľom mnohých medzinárodných a národných ocenení pre iniciatívy, ktoré sa v rámci WEF začali realizovať v súlade so zabezpečením globálneho verejného záujmu a svetového mieru v niektorých problémových regiónoch sveta.

Okrem množstva občianskych ocenení má K. Schwab aj množstvo akademických aktivít. Je profesorom na univerzite v Ženeve, člen Kráľovskej akadémie

v Maroku, člen Poradnej rady v Centre pre medzinárodný rozvoj Harvardovej univerzity a v iných. Okrem toho je aktívny aj v médiách ako člen edičnej rady pre Foreign Policy, predseda edičnej rady časopisu World Link ako aj autorom výročnej správy Globálna konkurencieschopnosť (od roku 1979).

K. Schwab má doktorát v ekonómii (summa cum laude) z univerzity vo Fribourgu, doktorát z inžinierstva zo Švajčiarskeho federálneho inštitútu technológie a MPA z JFK školy z Harvardovej univerzity. Je nositeľom šiestich čestných doktorátov, pričom posledný je z London School of Economics.

V roku 2004 založil novú nadáciu – Fórum mladých globálnych lídrov – ktorá združuje 1 111 mladých mužov a žien zo všetkých oblastí ľudského života, ktorí sa zaviazali pomáhať pri zlepšovaní postavenia sveta.

Redakcia

Recenzia

Prof. Ing. Mikuláš Sedlák, CSc - „Podnikové hospodárstvo“

Kolektív skúsených autorov na čele s vedúcim autorského kolektívu prof. Ing. Mikulášom Sedlákom, CSc. pripravil veľmi cenný učebný text: „Podnikové hospodárstvo“ ako základnú literatúru pre rovnomenný učebný predmet, ktorý je obsahom štúdia všetkých ekonomických fakúlt v Slovenskej republike.

Obsahom učebného textu sú základné problémy, ktoré tradične tvoria obsah učebných textov a publikácií o podnikovom hospodárstve. Je spracovaná v šiestich častiach. Jednotlivé časti vystihujú základné problémy postavenia a činnosti podniku. V súčasnom období podnik ako subjekt podnikania pôsobí vo virtuálnych trhových podmienkach. Podnik je živý organizmus, ktorý má svoj životný cyklus a vlastné prostredie, v ktorom sa nachádza a ktoré ovplyvňuje jeho činnosť. Spracovaný text presne popisuje uvedené problémy.

Po charakteristike prostredia autori venujú pozornosť typológii podnikov, a to podľa charakteru finálneho výrobku, technicko-organizačných osobitnostiach, veľkosti a právnej formy. Charakteristika výrobného procesu a hodnotenia finálneho výrobku podmieňujú použité faktory. Text začína charakteristikou ľudských zdrojov, pokračuje charakteristikou dlhodobého a obežného majetku a končí finančným kapitálom. Úloha výrobných faktorov je spracovaná komplexne, aby čitateľ získal ucelený pohľad na ich pôsobenie.

Vecné problémy sú chrbtovou kostrou jeho činnosti. Patria sem problémy nákupu, zásobovania, výroby, predaja a inovačné procesy realizované v podniku. Sú to určujúce problémy každej výrobnej jednotky. Uvedené problémy sú výstižne charakterizované, na základe čoho čitateľ získa

podrobnú predstavu o hlavných funkciách výrobného podniku a jeho vecných problémoch. Text v tejto časti vyúsťuje do inovačných procesov, čo pri sústavnom úsilí o aplikáciu zavádzania najmodernejších výtvarných vedy a techniky je určujúcim predpokladom úspešného fungovania podniku v náročných konkurenčných podmienkach, ktoré vstupom SR do Európskej únie zosilneli a stali sa základom pre efektívne fungovanie každého podniku.

Štýl spracovania textu je koncipovaný tak, aby čo najviac vyhovoval pedagogickému procesu. Je spracovaný náročne, čo zodpovedá stupňu poznania jednotlivých autorov. Autori sa usilovali stručne a výstižne charakterizovať daný problém na súčasnej úrovni poznania, s mierou aká je vhodná pre poslucháčov na zvládnutie podnikovo-ekonomických problémov.

Text plne zodpovedá nárokom univerzitného štúdia

Prof. Ing. Michal Baránik, PhD.

Európska únia

Priority 18 mesačného programu nemeckého, portugalského a slovinského predsedníctva 1. časť

Ako sme načrtli v minulom čísle, tri nasledujúce predsednícke krajiny: Nemecko, Portugalsko a Slovinsko načtli pre Úniu vo svojom 18 mesačnom programe nasledovné spoločné priority:

1. Budúcnosť Únie, 2. Lisabonská stratégia: zabezpečenie jej komplexného vykonávania v jej hospodárskom, sociálnom a environmentálnom rozmere, 3. Posilňovanie priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti a 4. Posilnenie vonkajšej úlohy EÚ v oblastiach bezpečnosti, rozvoja a hospodárskych vzťahov.

Dnes sa budeme zaoberať prvými dvoma z nich.

Prvoradú dôležitosť prikladajú reformnému procesu EÚ. Nemecké predsedníctvo predloží v prvom polroku 2007 Európskej rade správu, ktorá bude vychádzať z rozsiahlych konzultácií s členskými štátmi. Táto správa by mala obsahovať hodnotenie stavu rokovaní v súvislosti s ústavnou zmluvou a preskúmať pravdepodobný budúci vývoj. Správu následne prehodnotí Európska rada. Výsledok tohto hodnotenia bude základom pre budúce rozhodnutia o spôsobe pokračovania reformného procesu,

pričom v tejto súvislosti sa potrebné opatrenia prijímajú najneskôr počas druhého polroku 2008.

Po rozšírení Únie dvadsiatich siedmich členských štátov sa práca bude zameriavať na upevnenie plnej integrácie Bulharska a Rumunska do štruktúr Európskej únie. Tri predsedníctva sa budú taktiež naďalej usilovať o to, aby sa všetky novšie členské štáty mohli čo najskôr stať súčasťou schengenskej oblasti a o ďalšie rozšírenie eurozóny, keďže viaceré členské štáty plnia konvergenčné kritériá stanovené v zmluvách.

Tri predsedníctva sa budú usilovať dosiahnuť pokrok v prístupových rokovaníach, ktoré už prebiehajú, ako aj stavať na širších záväzkoch, ktoré už Únia prijala.

Lisabonská stratégia: Plnenie revidovanej lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť je kľúčovým prvkom posilnenia konkurencieschopnosti EÚ, tvorby pracovných miest a zdravého životného prostredia. Tri predsedníctva budú pracovať na plnení tohto cieľa.

Dobudovanie vnútorného trhu, ktoré je pre plnenie lisabonskej stratégie kľúčové, si vyžaduje neustále úsilie. V súvislosti s obnovenou lisabonskou stratégiou bude mať mimoriadny význam aj dôsledné vykonávanie národných reformných programov. Tri predsedníctva vyvinú mimoriadne úsilie, aby pokročili alebo ukončili činnosť v mnohých prioritných otázkach. Patrí medzi ne nadviazanie na stratégiu vnútorného trhu v prvom polroku 2007 a zlepšenie rámcových podmienok pre európske podnikanie, najmä MSP. Očakáva sa, že liberalizácia európskeho trhu poštových služieb, revízia európskeho právneho rámca pre telekomunikácie a vykonávanie akčného plánu pre finančné služby posilní hospodársku činnosť v týchto konkrétnych oblastiach. Ďalšími dôležitými otázkami bude ďalšie zosúladienie obchodného práva, zlepšenie európskeho patentového systému, celková revízia colných právnych predpisov Spoločenstva prostredníctvom modernizovaného colného kódexu, prebiehajúca práca na spoločnom konsolidovanom daňovom základe pre zdaňovanie spoločností, ako aj boj proti daňovým únikom a daňovým podvodom. Na prvé miesta sa bude klásť aj „nový prístup“ k technickej štandardizácii a vzájomnému uznávaniu na základe návrhu Komisie, ktorý sa očakáva do konca roku 2006, podpora zoskupení a inovačných centier, verejné obstarávanie a nadviazanie na oznámenie Komisie o elektronickej štátnej správe. Tri predsedníctva sú odhodlané vyvinúť čo najväčšie úsilie o ďalšie presadzovanie záujmov spotrebiteľa, zabezpečenie vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa a posilnenie dôvery spotrebiteľa.

Ing. Ivan Milko, CSc.
podpredseda Rady NEZES

